

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальної дисципліни **Спортивні ігри та методика їх викладання. Гандбол**
 для студентів галузі знань **Освіта/Педагогіка**
 Спеціальність **017 фізична культура і спорт**
 Рівень вищої освіти Перший бакалаврський
 Освітньо-професійна програма **Фізична культура і спорт**
 Обсяг дисципліни **4 кредити ЄКТС**
 Шифр дисципліни **ОПП.08**
 Мова навчання **Українська**
 Статус дисципліни: **Обов'язкова**
 Факультет **здоров'я, психології, фізичної культури і спорту**
 Кафедра **теорії і методики фізичного виховання і спорту**

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин					Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Залік				Іспит	
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Денна	3	6	4 / 120	54	18		36	66				+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» та навчального плану за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» за першим бакалаврським рівнем освіти

Робоча програма складена: _____ д.пед.н., професор Олег БАЗИЛЬЧУК

Схвалено на засіданні кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Зав. кафедри ТiМФВiС _____ Олександр СОЛТИК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичного виховання та спорту

Голова вченої ради факультету _____ Євген ПАВЛЮК

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Спортивні ігри та методика їх викладання. Гандбол» є однією із фахових дисциплін і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «Бакалавр» за спеціальністю 017 «Фізична культура спорт». Окрім того, її вивчення у процесі професійної підготовки фахівців має важливе соціальне, педагогічне значення.

Пререквізити – вступ до спеціальності, спортивні ігри (волейбол, футбол, баскетбол, регбі).

Кореквізити – олімпійський та професійний спорт, теорія і методика з обраного виду спорту (за видами спорту), спортивні споруди і обладнання.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

Компетентності: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність працювати в команді; здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях.

Програмні результати навчання: спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами; здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.

Мета дисципліни: формування професійних знань, вмінь та навичок, що мають забезпечити теоретичну та практичну підготовку бакалаврів спеціальності 017 Фізична культура і спорт

Предмет дисципліни: особистість фахівця, мотиваційна сфера, професійно-важливі якості і вміння

Завдання дисципліни:

1. Надати знання про зародження та розвиток гандболу як виду спорту та його місце у системі спорту.

2. Навчити організовувати та проводити змагання з гандболу.

3. Навчити демонструвати основні елементи техніко-тактичної підготовленості в гандболі.

4. Ознайомити з основними правилами гри, особливостями роботи суддів у гандболі.

Результати навчання Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат з фаху; демонструвати виконання основних елементів техніко-тактичних дій з гандболу; брати участь у тренувальній та змагальній діяльності з гандболу; назвати структуру змагальної діяльності в гандболі; описати основні

положення організації та проведення змагань у гандболі, історичні аспекти зародження та розвитку гандболу; пояснити основні правила з гандболу

Зміст навчальної дисципліни: Історія і сучасний стан розвитку гандболу. Основи техніко-тактичної підготовки гравців з гандболу. Правила гри та особливості роботи суддів з гандболу.

3. Структура і зміст робочої програми навчальної дисципліни

3.1. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
Тема 1. Спортивні ігри як складова системи фізичного виховання і спорту	4	2	12
Тема 2 – Історія і сучасний стан розвитку гандболу.	2	4	12
Тема 3 – Основи технічної-підготовки гандболістів.	4	10	14
Тема 4 – Основи тактичної підготовки гандболістів.	4	10	14
Тема 5 – Правила гри Особливості роботи суддів у гандболі.	4	10	14
Разом за 6 семестр	18	36	66

3.2. Програма навчальної дисципліни

3.2.1. Зміст лекційного курсу

№	Перелік тем лекцій, їх анотацій	Кількість годин
1	Тема 1 – Спортивні ігри як складова системи фізичного виховання і спорту	4
2	Тема 2 – Історія зародження та етапи розвитку гандболу у світі. Досягнення українських спортсменів в період до 1992 року. Стан і перспективи розвитку гандболу. Етапи розвитку гандболу в Україні. Виступи українських спортсменів на сучасній міжнародній арені. Література: [5-8,10,17,19]	2
3	Тема 3 – Основи технічної підготовки гандболістів. Сучасні вимоги до технічної майстерності гравців у гандбол. Система підбору методів навчання та удосконалення техніки нападу, захисту, індивідуальних групових і командних технічних дій гравців у гандбол. Особливості технічних дій гандбольного воротаря. Література: [5-8,10,17,19]	4
4	Тема 4 – Основи тактичної підготовки гравців у гандбол. Сучасні вимоги до тактичної майстерності гравців у гандбол. Система підбору методів навчання та удосконалення тактики нападу, захисту, індивідуальних групових і командних тактичних дій гравців у гандбол. Особливості тактичних дій гандбольного воротаря. Література: [5-8,10,17,19]	4
5	Тема 5 – Особливості роботи суддів у гандболі. Основні правила гри у гандбол. Робота бригади суддів. Жестикуляція. Майданчик для гри у	4

	гандбол, м'яч, спортивна форма. Особливості організації та проведення змагань з гандболу. Література: [5-8,10,17,19]	
Разом за 6 семестр		18

3.2.2 Зміст практичних занять

№	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Спортивні ігри як складова системи фізичного виховання і спорту	2
2	Історичні аспекти розвитку гри у світі. Досягнення українських спортсменів у складі збірної команди СРСР. Стан і перспективи розвитку гандболу та його різновидів. Етапи розвитку гандболу в Україні. Виступи українських спортсменів на сучасній міжнародній арені. Література: [5-8,10,17,19]	4
3	Навчання стійки, переміщень у гандболі. Розвиток швидкісно-силових якостей, швидкісно-силової витривалості, гнучкості, спеціальної спритності, сили та точності різновидів кидків м'яча у ворота. Навчання різновидів передач і ловлі м'яча, різновидів фінтів, штрафних кидків, різновидів одноборств. Удосконалення вивчених прийомів. Рухлива гра. Правила гри. Література: [5-8,10,17,19]	10
4	Удосконалення вивчених прийомів. Навчання індивідуальним, груповим і командним тактичним елементам ведення гри у нападі і захисті. Навчання ігрової взаємодії усіх ігрових амплуа у гандболі. Розвиток швидкості переміщень, спритності. Правила гри. Навчальні одно- та двосторонні ігри. Моделювання змагальної діяльності. Література: [5-8,10,17,19]	10
5	Еволюція правил гри у гандбол (історичні зміни у розмірах майданчика для гри, розміри і вага м'яча, форма гравців, час гри та ін). Педагогічне спостереження за грою із подальшим аналізом техніко-тактичних дій гравців. [5-8,10,17,19]	10
Разом за 6 семестр		36

3.2.3 Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання і захисту практичних робіт, вивченню нового теоретичного матеріалу, тестування з теоретичного матеріалу, підготовки до здачі іспиту.

№	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу №1, відповідних літературних джерел, підготовка до здачі першої контрольної роботи [5-8,10,17,19]	12
2	Опрацювання лекційного матеріалу №2, відповідних літературних джерел, підготовка до здачі першої контрольної роботи [5-8,10,17,19]	12
3	Опрацювання лекційного матеріалу №3, відповідних літературних джерел, підготовка до здачі першого контрольної роботи [5-8,10,17,19]	14
4	Опрацювання лекційного матеріалу №4, відповідних літературних джерел. Здача першої контрольної роботи. Підготовка до здачі другої контрольної роботи. [5-8,10,17,19]	14

5	Опрацювання лекційного матеріалу №5, відповідних літературних джерел, підготовка до здачі другої контрольної роботи [5-8,10,17,19]	14
Разом за 6 семестр		66

4. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням проблемного навчання); практичні заняття; самостійна робота (робота з літературними джерелами, використання систем МУДЛ). Методи викладання словесні (розповідь, бесіда, пояснення); практичні (дискусії); наочні (ілюстрування навчального матеріалу, показ слайдів).

Навчальна робота проводиться у формі лекцій, практичних занять та самостійної роботи. На лекціях подається основний програмний матеріал, який становить основу підготовки майбутнього спеціаліста. Даються головні відомості та рекомендації щодо виконання практичних завдань.

На практичних заняттях поглиблюються знання з основних питань, висвітлених на лекціях, і перевіряються знання студентів, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи студента. Формуються практичні вміння оволодіння основними елементами гри в гандбол, різними видами підготовленості (фізичної, техніко-тактичної, теоретичної).

Самостійна робота студентів складається: закріплення пройденого матеріалу, з опрацювання рекомендованої літератури.

5. Методи контролю.

Оцінювання академічних досягнень студента здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою. Методи контролю і оцінювання навчальних досягнень усне опитування, письмова творча робота, самоконтроль

Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості.

Оцінка, яка виставляється за виконання практичної роботи, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; письмова творча робота. Термін захисту практичної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється написання письмової творчої роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною	Узагальнений критерій
-------------------------	-----------------------

шкалою	
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки.
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

У 6 семестрі поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять. Форми проведення контролю під час навчальних занять проходять у вигляді поточного. Під час контролю визначається рівень

засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни. Оцінку відмінно за практичну роботу студенти отримують за виконання усі передбачені навчальною програмою навчальні завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання стану оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками з дисципліни «спортивні ігри (гандбол)», і проходить у вигляді іспиту. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів робіт згідно із структурою залікових кредитів.

Оцінка знань студентів денної форми навчання за ваговим коефіцієнтом

Аудиторна робота – лекції, практичні заняття та контрольні заходи						
ОПВ1	ОПВ2	ОПВ3	ОПВ 4	ПК1	ПК2	Іспит
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4

№	Нормативи	бали				
		5	4	3	2	
ОПВ 1	Кидки м'яча на влучність в мішень розміром 60×60 см з відстані 7 метрів (з 10 кидків)	Ч Ж	8 разів	7 разів	6 разів	5рази
ОПВ 2	Метання гандбольного м'яча на дальність, м	Ч – Ж –	45 35	35 25	25 20	20 15
ОПВ 3	Ведення гандбольного м'яча 30 м, с	Ч – Ж –	4,0 4,5	4,3 4,8	4,6 5,1	5,0 5,4
ОПВ 4	Кидки м'яча на влучність в мішень розміром 60×60 см у нижні кути воріт з відстані 9 метрів (з 10 кидків)	Ч Ж	7 разів	6 разів	5 разів	4рази

Питання для самопідготовки

1. Назвіть офіційну дату зародження гандболу у світі.
2. У якому році відбулася перша міжнародна зустріч з гандболу?
3. Коли і де був проведений перший жіночий чемпіонат світу з гандболу 7х7?
4. Яка основна стійка гандболіста?
5. Як пересуваються гандболісти на майданчику (знайдіть неправильну відповідь)?
6. Якої системи захисту не існує в гандболі?
7. Які нижче названі дії не входять до переліку індивідуальних тактичних дій, які виконують гандболісти під час гри?
8. Який фактор не характеризує техніку гри гандболіста?
9. Скільки часу триває гра в гандбол?
10. Скільки суддів знаходиться на майданчику під час гри в гандбол?

11. Які розміри гандбольного майданчика?
12. У якій частині гандбольного майданчика розігрується м'яч після взяття воріт?
13. У який бік дозволяється робити повороти в гандболі?
14. У якому році гандбол був вперше включений в олімпійську програму XI Олімпіади?
15. Коли і де був проведений перший чоловічий чемпіонат світу з гандболу 7х7?
16. Назвіть офіційну дату зародження гандболу в Україні.
17. Які блокування м'яча заборонені в гандболі?
18. Якої системи нападу не існує в гандболі?
19. Якого ігрового амплуа не існує в гандболі?
20. З якої кількості гравців складається гандбольна команда?
21. Чи можна робити заміну гандболістів під час гри?
22. Які розміри гандбольних воріт?
23. Який гравець розіграє м'яч після взяття воріт у гандболі?
24. Якого покарання гравців не існує в гандболі?
25. Скільки кроків без ведення з м'ячем, тримаючи його у руках, може зробити гандболіст під час гри?
26. Чи буде порушенням правил коли польовий гандболіст знаходиться у воротарському майданчику?
27. Якою частиною тіла забороняється грати в гандболі?
28. Якого штрафного кидка не існує в гандболі?
29. Чи зараховується м'яч закинутим у ворота після кидка гандбольного воротаря з воротарської зони по воротах суперників?
30. Чи є порушенням правил в гандболі передача м'яча своєму гравцю з половини поля суперника на свою половину?

Література

1. Базильчук О. В., Ребрина А. А., Столітенко Є. В. та ін. Спортивні ігри : навч. посібник / О. В. Базильчук, А. А. Ребрина, Є. В. Столітенко та ін. – Хмельницький : ХНУ, 2015. – 471 с.
2. Базильчук О. Показники змагальної діяльності кваліфікованих гандболістів // Молода спортивна наука України. – Львів, 2002. – Вип.6. – т.2. – С.6-10.
3. Базильчук О., Линець М. Порівняльний аналіз показників змагальної діяльності чоловічих гандбольних команд вищої ліги групи «А» і групи «Б» // Науковий журнал «Вісник Технологічного університету Поділля»: Хмельницький, 2002, №5, ч.3. – С. 117-120.
4. Бріскін Ю. Перспективи вдосконалення виконання технічних дій кваліфікованими гандболістами / Ю. Бріскін, М. Пітин, О. Білик // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2016. - № 2. - С. 18-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_2_5.
5. Вдосконалення техніко-тактичних дій кваліфікованих гандболістів в нападі [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту :

24.00.01 / Тищенко Валерія Олексіївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. - Л., 2012. - 18 с.

6. Горбата В.О., Кривицький С.Л. Шляхи оптимізації змагальної діяльності гандболістів // Матеріали 2-ої міжвузівської наук. конф. викладачів і студентів з проблеми фізичного виховання. – Вінниця, 1996. – С.107-108.

7. Горбата В.О., Левчук В.А. Аналіз змагальної діяльності гандболістів // Матеріали першої наукової конф. викладачів і студентів з проблем фізичного виховання. – Вінниця, 1995. – С.73-74.

8. Контроль тренувальної та змагальної діяльності команд високої кваліфікації з гандболу [Текст] : монографія / Валерія Тищенко. - Запоріжжя : Статус, 2017. - 400 с

9. Мельник В. О. Показники атакуючих дій різної тривалості гандбольних команд високої кваліфікації в умовах чисельної нерівності / В. О. Мельник, Н. В. Кудріна // Український журнал медицини, біології та спорту. - 2020. - Т. 5, № 4. - С. 456-463. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujmbs_2020_5_4_65.

10. Мельник В. Особливості змагальної діяльності гандбольних команд високої кваліфікації в умовах чисельної нерівності / В. Мельник, Н. Кудріна, О. Ківерник, Т. Штефан // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. - 2020. - Вип. 17. - С. 47-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkpnui_fv_2020_17_10.

11. Мельник В. Порівняльна характеристика показників тактичних дій у нападі гандболістів на різних етапах системи багаторічної підготовки / В. Мельник, М. Пітин // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт. - 2015. - Вип. 17. - С. 146-151. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnv_2015_17_30.

12. Передерій А. Взаємозв'язки показників тактичних дій у нападі гандболістів на етапі підготовки до вищих досягнень / А. Передерій, В. Мельник, З. Семеряк, М. Пітин // Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). - 2016. - Вип. 1. - С. 60-64. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2016_1_20.

13. Пітин М. Обізнаність гандболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки з теорії обраного виду спорт / Пітин Мар'ян // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2012. - № 3. - С. 51-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2012_3_11.

14. Попов С. М. Особливості формування функціонального стану організму гандболістів високої кваліфікації / С. М. Попов, С. Караулова, С. С. Попов // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2013. - № 1. - С. 108-112. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2013_1_23.

15. Свіргунець Є. М. Вирішення деяких проблем ритмо-темпової структури виконання ігрових ситуацій у волейболі /республіканська збірка

наук. пр. III науково-практ. Конфер. „Актуальні проблеми фізичного виховання у ВУЗі”. – Донецьк, 2001. – С.69.

16. Сердюк Д. Г. Аналіз показників змагальної діяльності провідних чоловічих гандбольних команд на олімпійських іграх 2016 / Д. Г. Сердюк, О. Є. Черненко, А. Є. Черненко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки.

17. Соловей О. Обсяг рухових дій гандболістів в умовах змагальної діяльності / О. Соловей // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2010. - № 1. - С. 56-59. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2010_1_16.

18. Соловей О. Оцінка змагальної діяльності гандболістів на олімпійському турнірі в Ріо-де-Жанейро – 2016 / О. Соловей // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2017. - № 1. - С. 91-94. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2017_1_18.

19. Соловей О. Реалізація кидків у змагальній діяльності гандболістами високої кваліфікації / О. Соловей, Д. Соловей, І. Мицак // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2018. - № 1. - С. 87-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2018_1_16.

20. Соловей О. Розвиток гандболу в контексті аналізу виступів збірних команд на чемпіонатах Європи / О. Соловей // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2016. - № 1. - С. 128-131. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_1_22.

21. Соловей О. М., Соловей Д. О. Основи навчання тактики гри в гандбол [навчально – методичний посібник]. Дніпро, вид-во..., 2018. с. 112.

22. Стасюк Р. М. Модельні характеристики основ змагальної діяльності та контролю гандболістів / Р. М. Стасюк, Т. Г. Клименченко, Т. О. Гриб // Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). - 2020. - Вип. 2. - С. 154-158. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2020_2_34.

23. Стрикаленко Є. А. Особливості змагальної діяльності гандболістів команди вищої ліги ХДУ-Дніпрянка / Є. А. Стрикаленко, О. Г. Шалар, В. М. Гузар, В. В. Хоменко // Спортивні ігри. - 2021. - № 1. - С. 52-64. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sporihry_2021_1_8.

24. Теоретико-методологічні основи системи контролю тренувальної та змагальної діяльності команд високої кваліфікації з гандболу [Текст] : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01 / Тищенко Валерія Олексіївна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. - Львів, 2017. - 39 с.

25. Тищенко В. О. Аналіз ефективності атак збірних чоловічих команд з гандболу – призерів Олімпіади 2012 / В. О. Тищенко // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. - 2013. - Вип. 6. - С. 233-240.

26. Фізичне виховання та спорт. - 2016. - Вип. 139(2). - С. 257-260. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2016_139\(2\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuPN_2016_139(2)_62).

27. Ячнюк Ю. Б. Гандбол як засіб формування рухових навичок у студентів / Ю. Б. Ячнюк // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2013. - № 1. - С. 131-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2013_1_35.
28. Huijing P. A. Elastic Potential of Muscle // Strength and Power in Sport. — Blackwell Scientific Publications, 1992. - P. 151-168.
29. Martin D., Carl K., Lehnertz K. Handbuch Trainingslehre. — Schomdorf: Hermann, 1991. — P. 172—213.
30. Конспекти лекцій <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=4000>